

MISTIG SPEL ROND FRIES BEDRIJF VOOR AFVALWATER- KETEN

Het leek veelbelovend, maar het plan om de rioleringstaken van de gemeente Súdwest-Fryslân en de zuiveringstaken van het Wetterskip Fryslân in één organisatie onder te brengen zijn van de baan. De teleurstelling is groot bij het Friese waterschap. Het is de gemeente Súdwest-Fryslân die plotseling de stekker uit de pilot trok. Wat ging er mis?

Tekst Wendy Braanker | Illustratie Ronald Koopmans

Juni 2012. Het Friese waterschap Wetterskip Fryslân en de gemeente Súdwest-Fryslân maken bekend samen een *pilot* aan te gaan en onderzoeken vanaf dat moment hoe ze die samen willen gaan inrichten. Ze bestempelen het experiment als een unieke gebeurtenis in de waterketensector. Nog niet eerder hadden een gemeente en een waterschap plannen om samen een compleet nieuwe organisatie op te bouwen voor de afvalwaterketen.

Het initiatief kwam op gang nadat de overheid in 2011 samenwerking tussen gemeenten en waterschappen als één van de doelen had opgenomen in het Bestuursakkoord Water. Dat alles met het idee om forse besparingen in de waterketen te kunnen realiseren. Of in ieder geval te voorkomen dat de kosten te veel gaan oplopen.

Friesland werd geroemd om zijn voortrekkersrol als het gaat om de vorming van een gezamenlijk afvalketenbedrijf. Er was veel aandacht. Ook van de kant van Karla Peijs, de voorzitter van de Visitatiecommissie Waterketen, die in opdracht van minister Melanie Schultz van Haegen (Infrastructuur en Milieu) de vorderingen in de gaten houdt als het gaat om samenwerking in de waterketen. Een week voor het afketsen van de samenwerking tussen de gemeente Súdwest-Fryslân en het Friese waterschap vroeg de commissie nog om een *update* over het verloop van de gesprekken. Het zag er nog veelbelovend uit.

Op 4 december 2013 kwamen beide partijen echter met een gezamenlijk persbericht om aan te geven dat de geplande samenwerking van tafel was, de pilot komt niet verder dan de onderzoeksfase. "Het college van B&W van de gemeente Súdwest-Fryslân heeft geen groen licht gegeven voor de oprichting van Afvalwaterketenbedrijf Fryslân." Ja, er zijn zeker grote besparingen mogelijk in de waterketen, zo luidde het persbericht. Maar volgens de gemeente konden deze net zo goed binnen de eigen gemeentelijke organisatie worden behaald.

Maar daarmee was het verhaal niet af. Om te beginnen was er de teleurstelling van het waterschap. Het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân had immers al wel zijn akkoord gegeven. Wietze de Haan, lid van het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân: "We hebben een slag verloren, maar zeker niet de oorlog. Maar de samenwerking met de gemeente Súdwest-Fryslân is voor wat dit betreft, op dit moment van de baan."

'MASSA IS KASSA'

Het Friese waterschap had gehoopt op een zwaan-kleef-aan effect. De samenwerking van Wetterskip Fryslân met Súdwest-Fryslân had de eerste stap moeten zijn in een reeks. "Massa is kassa", zegt bestuurslid de Haan. "Hoe meer gemeenten meedoen, hoe groter de besparingen." De gemeente Súdwest-Fryslân denkt hetzelfde resultaat aan bezuinigingen te kunnen bereiken zonder dat daarvoor een samenwerking op touw gezet hoeft te worden. Wij kijken daar echt anders tegenaan."

Hoe anders blijkt moeilijk te achterhalen. Maarten Offinga, de wethouder die onder andere water in zijn portefeuille heeft, is in december te druk om te reageren. In het persbericht stelt hij dat door de opschaling van zijn gemeente naar de huidige omvang de voordelen van een nieuw bedrijf niet opwegen tegen het behalen van efficiencyvoordelen binnen zijn organisatie. "Het synergie-effect blijkt te beperkt", volgens de wethouder, iets wat door het >

Friesland werd geroemd om zijn voortrekkersrol als het gaat om de vorming van een gezamenlijk afvalketenbedrijf

waterschap dus keihard wordt tegengesproken. Gemeente Súdwest-Fryslân (80.0000 inwoners) is op 1 januari 2011 ontstaan door een fusie van onder andere Bolsward, Sneek, Makkum en Stavoren en is qua oppervlakte de grootste gemeente van Nederland.

Ondertussen schrijft de *Leeuwarder Courant* dat de schipbreuk van het afvalwaterketen-bedrijfsplan op een beroerd moment komt voor Aquario Watermanagement, een gezamenlijke onderneming van het waterschap en het drinkwaterbedrijf Vitens. Aquario, opgericht in 2001, verzorgt rioleringsbeheer voor gemeenten in deze Friese regio. Als de samenwerking met de gemeente Súdwest-Fryslân van de grond was gekomen, had Aquario kunnen doorgroeien. De Haan van het waterschap vertelt dat het bedrijf dan een opwaardeerstap had kunnen maken. Hij voorziet op dit moment geen nadelige gevolgen voor Aquario. Maar de *Leeuwarder Courant* ziet het anders: “Súdwest-Fryslân (één van de klanten van Aquario) wil de riolering weer in eigen hand nemen of het beheer als opdrachtgever uitbesteden.” Volgens de krant heeft het bedrijf naast de fusiegemeente Súdwest-Fryslân nog maar vijf andere Friese gemeenten aan zich weten te binden. Volgens De Haan blijft Aquario Watermanagement komend jaar ook werk verrichten voor de gemeente Súdwest-Fryslân.

VOORTGANG

Begin januari meldt wethouder Maarten Offinga via de telefoon dat de besparing voor de gemeente jaarlijks zo’n half miljoen euro zouden hebben bedragen als de samenwerking wel van de grond was gekomen met het Friese waterschap. Een bezuiniging in deze orde van grootte is ook binnen de eigen ambtelijke organisatie mogelijk, volgens de wethouder. “Door bedrijfsprocessen binnen de eigen organisatie te optimaliseren zoals de inkoop en andere exercities.” Er was volgens wethouder Offringa “geen gedegen basis in het college – geen unanimiteit – om te zeggen we gaan die stap maken. Dus begin december was het antwoord van het college: we stoppen.”

In de tweede week van januari hadden lokale politici van de gemeente Súdwest-Fryslân nog geen toelichting gekregen op het besluit van het college. Er is slechts een notitie van de Commissiegriffier Doarp, Sted en Omkriteen waarin staat dat wethouder Leo Pieter Stoel (lokale VVD-wethouder) op 3 december heeft meegedeeld dat het proces rondom het afvalwaterketenbedrijf wordt afgerond door niet deel te nemen aan de pilot en dat de raad op korte termijn via actieve info over dit besluit nader wordt geïnformeerd. “Het actieve stuk info is vervolgens in het college van 17 december behandeld en nog niet akkoord gevonden. Het wachten is dus nu op de eindversie van het college die naar de raad gaat.”

Raadslid Sicco Rypma van de Friese Nationale Partij (FNP) vindt dat op zijn zachtst gezegd vreemd dat de uitleg zo lang op zich laat wachten: “Er is immers een, hopelijk weloverwogen, besluit genomen niet deel te nemen. Het stuk informatie van 17 december was blijkbaar te onvolledig of te duidelijk.”

HERKANSING

Ook de stuurgroep van het Fries Bestuursakkoord Waterketen (FBWK) hoopt snel meer duidelijkheid te krijgen over de redenen om de samenwerking af te blazen. Het FBWK, een samenwerkingsverband van Friese gemeenten, Wetterskip Fryslân, waterbedrijf Vitens en de provincie Fryslân, was warm voorstander van de eerder zo bejubelde samenwerking. Volgens voorzitter Roelof Bos van de stuurgroep FBWK is het belangrijk om te weten wat de plussen en de minnen waren van het business model dat was opgesteld door het waterschap en de gemeente Súdwest-Fryslân. “Ik zou het toejuichen als andere gemeenten op zijn minst kennis nemen van het businessplan zodat ze zich kunnen afvragen of een samenwerking met Wetterskip misschien iets voor hun is.” |